

Ezért lebetőségeink felhasználásával törekedjünk arra, hogy országszerte minél több helyen alkalmazzuk az iskolai oktatáshoz kapcsolódó, elméleti és gyakorlati ismereteket egyaránt tartalmazó, műszaki-technikai tanulói vetélkedőket.

A MŰSZAKI-TERMÉSZETTUDOMÁNYOS VERSENYEK ÖSSZEÁLLÍTÁSÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ SZAKIRODALOM

- Aisberg, E.: Most már értem a televíziót. Bp. 1962. Műszaki Könyvkiadó.
Ács István: A rádió története. Bp. 1952. Népszava Kiadó.
Bajanov, A. F.: A kémia az ember szolgálatában. Bp. 1965. Műszaki Könyvkiadó.
Braunbeek, W.: Mindenki fizikája. Bp. 1958. Gondolat Kiadó.
Hajdú Teréz: Műanyagok a háztartásban. Bp. 1965. Táncsics Kiadó.
Győri György: Vetélkedők könyve. Móra Könyvkiadó. Bp. 1973.
Jeges Károly: Elektrotechnika: egyszerű kísérletekkel. Bp. 1961. Gondolat Kiadó.
Laue, M.: A fizika története. Bp. 1960. Gondolat Kiadó.
Nagy István Gy.: Űrkutatás, űrtechnika. Bp. 1965.
Öveges József: Kis atomfizika. Bp. 1965. Gondolat Kiadó.
Papp János: 1000 kérdés-felelet a technika világából. Bp. 1964. Műszaki Könyvkiadó.
Petur László: A száguldó kerék. Bp. 1961.
Zukovits Imre: Ki tud többet...? 1967.
Vajda Pál: Nagy magyar feltalálók. Bp. 1958. Zrínyi Kiadó.

KOVÁCS IVÁN

Szeged, Tanárképző Főiskola

A specializálódás vizsgálata kézilabdásoknál a lövőkészség kialakulása alapján

Korunk egyik szükségszerű, az élet valamennyi területén egyaránt jelentkező jellemző problémája a specializálódás, az általánostól való egyre nagyobb mértékű elszakadás. Ez a tendencia érvényesül a sportágak elméletében és gyakorlatában, de egyes sportágakon belül is meghatározó tényezőként szerepel. A kézilabdázásra is egyre jellemzőbben nyomja rá bélyegét az utóbbi időben a túlzott specializálódás, többek között olyan formában is, hogy a racionalizálás elvét hirdetve leszűkíti a kapuralövések skáláját, de gyakran még az egyes játékosokat, játékosposztokat is teljesen sablonok közé szorítva meghatározza a lehetséges lövésformákat. A világ legjobb csapatainál is egyértelműen látható törekvés ez, mely feltétlenül relatív visszafejlődést jelent, a közeljövőben pedig abszolút akadályát képezheti a fejlődésnek.

Hazai kézilabda-sportunk történetében csupán rövid időre kell visszatekinteni annak érdekében, hogy speciális feladatok elvégzésére alkalmas, mégis nagy variációs készséggel rendelkező játékosokat találjunk. A játékosok többsége – a jelen gyakorlattól eltérően – képes volt az adott szituációknak megfelelően a legváltozatosabb megoldásokra, támadás-befejezésekre. Földről és levegőből egyaránt jól lőttek, de repertoárjukban szerepelt az elhajlásos, csavar stb. lövés is. De nem voltak a „belőtt” sarkok sem jellemzőek, képesek voltak változtatásokra, variációkra a különböző sarkok megválasztásában, variálásában is.

Nem kívánjuk méltatni, előtérbe helyezni vagy elmarasztalni, de még lényegileg összehasonlítani sem a „régii” és az „új” előnyeit és hátrányait. Logikusan felmerül azonban az a kérdés, hogy

SZÜKSÉGSZERŰ-E

a modern kézilabdázásban a specializálódás. Azt hiszem, erre a kérdésre egyértelműen igennel lehet válaszolni. Ez a specializálódás azonban nem jelentheti az egyes posztokra való teljes beszűkítést, még inkább nem a lövészkála úgynevezett teljes specializálását, mely egyértelműen inkább annak primitivizálását jelenti. A sportág fejlődésének érdekében tehát olyan, általánosan képzett játékosokra van szükség, akik mindenkor képesek a speciális feladatok megoldására, de rendelkeznek azokkal a képességekkel és készségekkel, melyek lehetőséget biztosítanak a széles körű, viszonylag nagy skálán mozgó variációk alkalmazására is.

Minden sportág fókuszában annak élvonala, reprezentánsai állnak. Ezt képviselik a válogatottak, a hazai bajnokságok viszonylatában pedig az NB I. osztály játékosai. Valójában helytállóak-e a túlzott specializálódással, beszűkítéssel kapcsolatos megállapítások? Tapasztalhatók-e ilyen vonatkozású torzulások? Az utánpótlás helytelen nevelésének kérdése, vagy egy bizonyos osztályhoz, korcsoporthoz kötődő szemléletről van-e szó? Ezekre a kérdésekre kerestünk választ, mikor felmérésünket elkezdtük, mely felöleli a serdülő középiskolás, az ifjúsági és NB I-es férfi kézilabdások csoportját.

A VIZSGÁLAT KÖZÉPPONTJÁBA ÁLLÍTOTTUK

e három korcsoportnál a játék közben leggyakrabban előforduló dobásformákat és ezek eredményességét. A felmérés 10-10 mérkőzésről készült, így az eredmények szignifikánsak, megfelelő összehasonlítási alapul szolgálnak. A számszerű adatok az összes (10-10) mérkőzés átlageredményét mutatják, a szélső értékeket itt nem tüntetjük fel. Így megfelelő képet kapunk az egyes lövésfajták átlagos gyakoriságáról, eredményességéről, célszerűségéről, a játékosok képzettségéről, az egyes korcsoportok eredményeinek összehasonlításánál viszont megmutatkozik a játékosok technikai szintjének fejlődése, esetleg abszolút vagy relatív visszaesése. Felmérésünk számok tükrében érzékelteti a legmagasabb szinten játszó együtteseknél a kapuralövések hiányosságait, valamint a hiányosságok bizonyos, ebben az esetben tipikus okát. Egyértelműen rávilágít arra, hogy megfelelő irányultságú, szemléletű-e a serdülő és ifjúsági kézilabdások felkészítése, nevelése, valamint arra, hogy a nagymértékű torzulások, rossz értelemben vett specializálódások elsősorban a felsőbb osztályok és korcsoport jellemzője. A hibák ilyen ismerete remélhetőleg megnöveli azok javításának, kiküszöbölésének lehetőségét és segíti kézilabda sportunk további előrelépését.

A FELMÉRÉS MÓDJA

A felmérés valamennyi mérkőzésen egyforma táblázat kitöltésével történt. A táblázat formáját és tartalmát céljainknak megfelelően, elgondolásunk és előzetes megfigyeléseink szerint állítottuk össze, melynek mérkőzés közben történő vezetése a legegyszerűbben, jelekkel történt. Lényege, hogy félreérthetetlenül leolvasható a lövés helye (alsó- vagy felsősarkos), eredményessége, valamint az, hogy honnan és milyen módon hajtották azt végre. Az egyes eredményeket minden korcsoportnál külön összegeztük, átlagot számoltunk és ezt a jobb áttekinthetőség és összehasonlíthatóság érdekében százalékos arányban tüntettük fel. Elsősorban a következő lövésfajták értékelésére törekedtünk:

1. Földről. Ide vettük mindazokat a lövéseket, melyek álló helyből (pl. szabaddobás) vagy mozgással történtek, de külön kezeltük a csípőből történő lövéseket, mivel ezek a kézilabdázás rendkívül tipikus, önálló csoportot alkotó dobásformái.

2. Felugrással. Kizárólag a felugrásos átlövéseket értékeltük itt.
3. Szélről.
4. Betörésből. A befejezés módjától függetlenül minden betöréssel végrehajtott lövést itt értékeltünk.
5. Csípőből. A csípőmagas lövéseket váratlanságuk, a védőjátékosok szempontjából problematikus voltak miatt soroltuk külön csoportba.
6. Elhajlással. Ez a lövésfajta, mint egyre ritkábban alkalmazott, de gólveszé-lyesnek ítélt lövésmód került önálló csoportba.

Nem értékeltük külön a gyors indításokat és lerohanásokat, mivel ezekkel számtalan felmérés foglalkozik, számszerű adatai pontosan ismertek.

ÁLTALÁNOS ÉRTÉKELÉS

A leggyakrabban előforduló dobásformák

Serdülő sportiskolások:

Betörés:	37,77%
Felugrás:	22,22%
Szélről:	17,77%
Összesen:	77,76%

A mérkőzéseken tehát három lövésfajta az uralkodó, melyek százalékos értéke olyan magas, hogy a többi dobásformára mindössze 22,24% jut.

Ifjúsági:

Betörés:	27,77%
Felugrás:	23,11%
Csípőből:	21,33%
Elhajlással:	20,18%
Összesen:	92,39%

Az előző - serdülő - eredményekhez képest jelentős változásokat tapasztalunk. Bővülnek a legtöbbet alkalmazott dobásformák, de mint jellemző lövésmód elmarad a szélről történő lövés. A két új dobásforma - csípőből, elhajlással - magasabb edzettségi szintet, technikai tudást igényel. A fizikai képességek magasabb kihasználási lehetősége, a mobilizációs készségek fejlődése feltétlenül indokoltta teszi a lövőskála fejlődését. Pozitív értékelési lehetőség ebben a korcsoportban a dobásformák arányos eloszlása, kiegyensúlyozottsága is, valamint az, hogy a négy lövésfajta megközelítően 100% (92,39%), az összes többi lövésre mindössze 7,61% jut.

Férfi felnőtt:

Felugrás:	41,27%
Földről:	21,21%
Betörés:	20,08%
Összesen:	82,56%

A dobásformák változatossága az előző - ifjúsági - korcsoporthoz képest viszaesést mutat. Megfigyelhető, hogy a felugrásos lövés és a betörés végigkíséri a serdültől a felnőtt korcsoportig a játékosokat, míg a többi lövésfajta domináns jellege változik. Csupán a felnőtt korosztálynál jelentkeznek először a „földről” történő lövések, melyek az előzőekben egyáltalán nem játszottak jelentős szerepet. Két lényegi jelenségre szükséges felhívni itt a figyelmet. Az egyik, hogy mindössze három lövésfajta összesen 82,56%-ot ér el és csupán 17,44% jut a többi lövésre. A későbbiek-

ben ennek az aránytalanságnak további negatívumára világítunk rá az egyes lövésfajták eredményességének értékelésénél. A másik rendkívül kontrasztos jelenség az, hogy megszűnt (az ifiknél még jellemző) a dobásformák egymás közötti kiegyenlített aránya, túlzott eltolódás mutatkozik a felugrások lövések javára, mivel ez a dobásforma egymaga 41,27%-ot tesz ki. Ezek a tények bizonyos mértékű technikai kopásra utalnak, feltétlenül relatív visszafejlődést tükröznek.

ALKALMAZÁS ÉS EREDMÉNYESSÉG

Munkánk második részében korcsoportonként és dobásformánként az eredményesség szempontjából végeztünk elemzést. Ebben a részben szerepelnek az előzőekben nem említett, gyakoriság szempontjából nem domináns lövésfajták is, egyrészt a korcsoportok közti összehasonlítási alap megteremtése érdekében, másrészt annak bizonyítására, hogy ezek a ritkán használt lövések eredményesség szempontjából nem játszanak alárendelt szerepet, sőt igen gyakran megelőzik a kedveltebb lövésfajtákat.

Az értékelésnél különválasztottuk az alsó és a felső sarkos lövéseket. Célunk ezzel elsősorban annak érzékeltetése, hogy a tanulás kezdeti fázisától a legmagasabb osztályig hogyan változik a nevelés hatékonysága, milyen torzulások lépnek fel a mozgástanulásban és technikai végrehajtásban, ezen túlmenően lehetőséget biztosítunk bizonyos pedagógiai-pszichológiai következtetésekre.

Serdülő sportiskolások

A leggyakrabban előforduló dobásforma a betöréses, összesen 37,77%, ebből:

alsó sarkos 31,27%, melynek eredményessége 81,37%;

felső sarkos 6,50%, melynek eredményessége 51,06%.

Az alsó sarkos lövések gyakoriság és eredményesség szempontjából is dominánsak. Ebben az életkorban nagy jelentőségű a nevelés hatékonysága, az edző pozitív ráhatása. Elsősorban ezzel magyarázzuk az alsó sarkos lövések nagy gyakoriságát, valamint azzal, hogy ebben a korban még nem törekszenek nagy gól lövésére a gyermekek.

A felugrások lövések összesen 22,22%-ban szerepelnek, ebből:

alsó sarkos 5,11%, melynek eredményessége 63,33%;

felső sarkos 17,11%, melynek eredményessége 39,99%.

Megfigyelésünk szerint a játékosok fizikai felkészültsége ebben a korban még nem teszi lehetővé az alsó sarkos lövések megfelelő gyakoriságú alkalmazását.

A szélről történő lövések gyakorisága, alkalmazása 17,77%-os. Eredményesség szempontjából 50–50%-ban oszlik meg az alsó és felső sark között. Feltételezésünk szerint ezt a megosztást elsősorban az eredményezi, hogy az edzők már ebben a korban – igen helyesen – oktatni kezdik a különböző sarkokra történő lövések módját, lehetőségeit.

Ebben a korcsoportban tehát a legeredményesebben alkalmazott lövések:

1. Betörés – alsó sarkok:	alkalmazása 31,27%, eredményessége 81,37%;
2. Felugrás – alsó sarkok:	alkalmazása 5,11%, eredményessége 63,33%;
3. Betörés – felső sarkok:	alkalmazása 6,50%, eredményessége 51,06%.
	összesen: 42,88%

Ha figyelembe vesszük az összes vizsgált lövés viszonylagos kiegyensúlyozottségét, ezt igen jó eredménynek tekinthetjük. Az itt kapott eredményességi mutatók elméletileg meghatározó tényezőként kellene hogy szerepeljenek a későbbiek során. A legeredményesebb dobások alkalmazása 42,88%-os, mely ebben a korban igen jó eredménynek mondható.

Ifjúsági

A leggyakrabban alkalmazott lövés itt is a betöréses, összesen 27,77%, ebből:

alsó sarkos 22,33%, melynek eredményessége 94,44%;

felső sarkos 5,44%, melynek eredményessége 65,55%.

Összességében megközelíti az előző korcsoportnál tapasztaltakat, bár kismértékű, de nem jelentős eltolódás mutatkozik a felső sarkos lövések javára.

A felugrásos lövések összesen 23,11%-ban szerepelnek, ebből:

alsó sarkos 18,11%, melynek eredményessége 72,22%;

felső sarkos 5%, melynek eredményessége 52,22%.

A fizikai képességek, elsősorban a ruganyosság és erő fejlődése itt mutatkozik meg teljes jelentőségében. A felugrásos alsó sarkos lövések gyakoriságának és eredményességének jelentős növekedése ennek legjellemzőbb bizonyítéka.

Itt jelentkeznek először jól érzékelhető formában a csípőmagas lövések. Alkalmazásuk gyakorisága 21,33%, melynek eredményessége 77,77%.

Az ebben a korban elért fizikai fejlettségi szint lehetőséget teremt az elhajlásos lövések oktatására és eredményes alkalmazására. Gyakorisága 20,18% és eredményessége 72,22%.

A legeredményesebben alkalmazott lövések tehát:

1. Betörés – alsó sarok:	alkalmazása 22,33%, eredményessége 94,44%;
2. Csípőmagas lövések:	alkalmazása 21,33%, eredményessége 77,77%;
3. Elhajlásos lövések:	alkalmazása 20,18%, eredményessége 72,22%;
4. Felugrás – alsó sarok:	alkalmazása 18,11%, eredményessége 72,22%.
	összesen: 81,95%

Az eredményes lövések alkalmazási aránya lényeges növekedést mutat a serdülőkével szemben. Az előbbi 42,88%-kal szemben itt majdnem duplája, 81,95%-kal találkozunk. Ez egyenes fejlődésre vall, a dobásformák bővülése pedig a további fizikai, technikai és taktikai érést tükrözi.

Felnőtt férfi NB/I

A leggyakrabban alkalmazott lövésforma itt a felugrásos, összesen 41,21%, ebből:

alsó sarkos 15,77%, melynek eredményessége 66,66%;

felső sarkos 25,50%, melynek eredményessége 41,11%.

Szembetűnő, hogy a jobb eredményességű alsó sarkos lövés alkalmazása csökkenő tendenciát mutat.

A földről végrehajtott lövések (kivéve az elhajlásos és csípőmagas lövéseket) alkalmazása 21,11%, melynek eredményessége mindössze 17,77%!

A viszonylag magas alkalmazási szám rendkívül rossz eredményességgel társul. Ez a szám meglehetősen kedvezőtlen képet ad a legmagasabb osztály játékosairól.

A betöréses lövés alkalmazásának gyakorisága 20,08%, ebből:

alsó sarkos 6,18%, melynek eredményessége 87,77%;

felső sarkos 13,90%, melynek eredményessége 65,05%.

Mind a felugrásos, mind a betöréses lövések alkalmazásánál jól érzékelhető az eltolódás a felső sarkos lövések felé, holott az eredményesség indexe mindkét esetben továbbra is az alsó sarkos lövések irányába mutat. Ez végeredményben a számszerű eredmények csökkenésében, illetve az eredménytelenség növekedésében realizálódik.

A következő – értékelt – két dobásforma alkalmazása igen alacsony, viszont magas eredményességi mutatójuk miatt ismertetésük szükséges. A csípőmagas lövések mindössze 5,61%-ban kerülnek alkalmazásra, gyakoriságuk viszont 94,44%-os!

Az elhajlásos lövések alkalmazása 9,83%, eredményessége 83,33%.

A legeredményesebben alkalmazott lövések tehát:

1. Felugrás – alsó sarok:	alkalmazása 15,77%, eredményessége 66,66%;
2. Betörés – alsó sarok:	alkalmazása 6,18%, eredményessége 87,77%;
3. Csípőmagas lövések:	alkalmazása 5,61%, eredményessége 94,44%;
4. Elhajlásos lövések:	alkalmazása 9,83%, eredményessége 83,33%.
összesen: 37,39%	

Első látásra megállapítható, hogy az eredményesség szempontjából vezető lövések nem egyeznek meg a leggyakrabban alkalmazottakkal, mely egyértelműen az eredménytelenség további növekedését jelenti. Az eredményes lövések alkalmazása 37,39%; ez a szám alacsonyabb, mint a serdülőké (42,88%) és több mint kétszer kisebb az ifjúságiakénál (81,95%). A kevésbé eredményes dobásformák túlsúlyban történő alkalmazása már abszolút értelemben véve is visszaesést eredményez, mely mindenkor a számszerű eredményekben mutatkozik meg.

AZ IFJÚSÁGI ÉS FELNÖTT ADATOK

egymás mellé helyezésével jól érzékelhetővé válik a visszalépés.

Betörés

Ifjúsági:	Felnőtt:
alkalmazása: 27,77%	20,08%
eredményesség: 79,99%	76,41% (alsó és felső sarkos lövések összesen)

A visszafejlődés egyértelmű, mivel rosszabb a felnőtt játékosok eredményessége. Különösen akkor válik szembetűnővé a romlás, ha az alsó és felső sarokra bontott alkalmazást és eredményességet vesszük figyelembe.

Csípőmagas lövések

Ifjúsági:	Felnőtt:
alkalmazás: 21,33%	5,61%
eredményesség: 77,77%	94,44%

Ez a rendkívül eredményes dobásforma a felnőtt kézilabdásoknál szinte teljesen „kimegy a divatból”. Az ifjúsági játékosokhoz képest abszolút mennyiségi visszafejlődés mutatkozik ennél a lövésnél.

Elhajlásos lövések

Ifjúsági:	Felnőtt:
alkalmazás: 20,18%	9,83%
eredményesség: 72,22%	

A csípőmagas lövésekhez hasonlóan itt is abszolút visszafejlődés tapasztalható.

Felugrásos lövés

Ifjúsági:	Felnőtt:
alkalmazás: 23,11%	41,27%
eredményesség: 62,22%	53,88% (az alsó és felső sarkos lövések összesített, átlagszáma)

Míg az ifjúsági játékosoknál a felugrásos lövés arányosan illeszkedik bele a többi, jellemző lövésformába, addig a felnőtteknél aránytalan eltolódás mutatkozik ennek javára. A majdnem duplájára nőtt alkalmazás mellett visszaesés tapasztalható az eredményességben, mely még élesebben mutatkozik az alsó és felső sarkos bontás esetében.

A fentiekben felsorolt eredmények, összehasonlítások számtalan problémát vetnek fel, de már alapvető elemzésük is jól érzékelteti élvonalbeli kézilabdázásunk gyermekbetegségét. Ennek lényege talán a túlzott specializálódás, a befejezések kizárólagos „ráépítése” a nagyon is egysíkúan képzett átlövőkre, általában egy ezzel kapcsolatos helytelen szemlélet kialakulása. Ennek főbb okait, kialakulásának összetevőit az alábbiak eredményezhetik:

1. A megtanult technikai elemek alkalmazásának feledésbe merülése. A megfelelő, sokoldalú gyakorlás hiánya, ami a beidegzés bizonyos mértékű kialakását eredményezi, így az adott játéksituációkban a reprodukálás nem következik be.
2. A magasabb osztályú játékosok fegyelmezetlensége, ami edzéseken és mérkőzéseken az utasítások be nem tartásában nyilvánul meg. Edzéseken az alsó sarkos lövések gyakorlása helyett inkább felfelé lőnek.
3. A nem megfelelő edzői felügyelet, irányítás hiánya miatt elsősorban a neki legkönnyebb, mozgásösszetettségében a legegyszerűbbet gyakorolja a játékos, ezzel mintegy predesztinálva magát az egysíkú játéokra.
4. Az alacsonyabb osztályból felkerülő játékosoknál csupán a már meglevő erények kihasználására, jobb esetben azok továbbfejlesztésére törekkenek az edzők. Nem fordítanak gondot a hiányosságok pótlására.
5. A statisztikailag kimutatott ifjúsági szint továbbfejlesztését kell előtérbe helyezni. Az utóbbi időben nagy jelentőségű egyéni képzés téves értelmezése, hogy ezen képzési formán belül is kizárólagos specializálódás folyik. Célszerűnek tartanánk az egyéni képzés keretein belül a megfelelő, részarányos (legeredményesebb) dobásformák alkati adottságokhoz szabott gyakoroltatását.
6. Az edzéseken olyan kényszerítő helyzetek alkalmazása, melyek változatos formában, de szükségszerűen meghatározott lövések gyakorlását teszik lehetővé. Ennek érdekében javasoljuk különböző speciális szerek és eszközök felhasználását.
7. A célszerű pozíciójáték elvének fenntartása mellett lehetőséget kell biztosítani minden játékosnak a játékosztok „végigskálázására”. Ez a képességek és készségek továbbfejlesztésének lehetősége mellett igen sok pozitív pszichés momentumot is tartalmaz.
8. Felnőtt korosztályú játékosoknál az edző pedagógiai-pszichológiai ráhatása csökkenő tendenciát mutat, illetve technikai térről más irányba tevődik át. Egyértelműen megállapítható ez pl. az alsó és felső sarkos lövések arányának eltolódásából is. Ezért nagyobb figyelmet kell fordítani a játékosok technikai „motiválására”, elsősorban annak megértetésére, hogy a nagyobb eredményességű lövések gyakorlását helyezték előtérbe.
9. Elsősorban a felnőtt korú játékosokat gyakran elragadja a „nagy gól” lövésének lehetősége és ez meghatározójává válhat a lövéstechnikának.
10. A játékosok kockázatosnak tartják a legegyszerűbb lövésformáktól való eltérést (ez egyébként eléggé uralkodó edzői szemlélet is). Az összehasonlító adatokból kitűnik, hogy az ifjúsági játékosok még nagy előszeretettel alkalmazzák pl. a látványos, összetett mozgást igénylő elhajlásos lövéseket is, míg a felnőtt játékosoknál ennek gyakorisága minimálisra redukálódik. A felnőtt játékosok jellemző lövőskálája a szó szoros értelmében primitivizálódik: felugrásos, földről és bető-

réssel végrehajtott dobások jellemzik a legmagasabb osztályt. Ennek a túlságos egyszerűsítésnek az okait a pozíciójáték mellett pszichés hatásokban is keresni kell.

ÖSSZEFOGLALÁS

Vizsgálódásunk során – a teljesség igénye nélkül – végigkísértük a lövésformák alakulását a serdülő korosztálytól, az ifjúsági játékosokon keresztül a legmagasabb, NB/I osztályig. A vizsgált serdülő és ifjúsági csapatok többsége sportiskola volt, tehát munkájukat tudatos, célirányos nevelőtevékenység jellemezte. (Szükséges megjegyezni, hogy lényeges eltérést a nem sportiskolás csapatoknál sem tapasztaltunk.) Ez a célirányos munka egyenes vonalú fejlődést eredményez, mely a fizikai képességek fejlődésével párhuzamosan a technikai elemek széles körű alkalmazásában nyilvánul meg. Minden szempontból jól érvényesül ezekben a korosztályokban az edző vezető, nevelő ráhatása, szerepe. Az eredményes lövések végrehajtásának gyakorisága megfelelő támpont ennek a kérdésnek értékelésére. Valójában egy olyan töretlen fejlődési folyamat tapasztalható, melynek a magasabb osztályba való átvitele feltétlenül célszerű lenne. Természetesen ismételten ki kell jelenteni, hogy a célszerű specializálódás szükségszerű, elkerülhetetlen. Nem jelenthet azonban célszerűséget az olyan lövésformák domináns alkalmazása, melyek eredményesség szempontjából másod-, harmadrendű feladatot töltenek be. Az ésszerűen értelmezett és alkalmazott pozíciójátékon belül, az egyes játékosok képességeinek legmegfelelőbb lövésformák kialakítása mellett törekedni kell a készségek olyan fejlesztésére, hogy képesek legyenek az adott szituációk változatos kihasználására. Ennek megvalósítása lényeges változást eredményezne a játék képében, megszüntetné az egyre sablonosabb formát öltő támadójátékot, további lehetőséget biztosítana a kézilabda sport fejlődésének.

Dr. PLESKÓ ANDRÁS
Szeged, Tanárképző Főiskola

Az osztályfőnök mint rajvezető az 5. osztályban

Az 1973/74. tanév elején mint ötödikes osztályfőnök a rajvezetést is elvállaltam. Az úttörőcsapat vezetője felkérésére nemcsak társadalmi munka vállalásaként vélttem a rajvezetői tisztséget, hanem kötelességemnek is tartottam. Úgy éreztem, hogy az úttörőszervezet feladatai nagyon szoros kapcsolatban vannak az osztályfőnöki teendőkkel, továbbá az úttörőmunka nem csupán jótétemény tanulóink irányában, hanem az a pedagógiai munka szerves része is. Nem kevésbé töltött el kíváncsisággal az, hogy miként tovább, hiszen ez a tanév feladataiban a korábbi évek megszokott feladataitól több eltérő vonást tartalmaz.

A tanév befejezéséig rengeteg újabb tapasztalattal gazdagodtam. Amikor ezúttal gondolataimmal újra végigjártam a megtett úton, és felsorakoztak előttem az eredmények, örömök, sikertelenségek és az elégedetlenség is, a felmerülő kérdésekre kellett választ adnom. Megértettem-e a határozatok, rendelkezések kitűzéseinek lényegét? Elértem-e az elképzelt és megtervezett célokat? Elégedett lehetek-e munkámmal, az osztály- és rajközösségemmel? Megfeleltem-e az osztályfőnöki és rajvezetői követelményeknek? Tovább léphetek-e én is tanulóimmal a 6. osztályba?